

Janneke Tadema

WIJ

van Jaargang

1970

kindertijd en jeugd

Wartberg Uitgeverij

Geboren in een nieuw decennium

Daar zijn we dan eindelijk!

In het jaar dat The Beatles uit elkaar gingen en Shocking Blue met *Venus* een nummer 1-hit scoorde in Amerika, werden wij geboren. Met een driedaags popfestival in het Kralingse bos te Rotterdam beleefde Nederland zijn eigen Woodstock. Het was het jaar van love, peace & understanding. Een mooier geboortjaar hadden we ons niet kunnen wensen. Na het lange wachten op de uitslag (één dag!) van de zwangerschapstest had de dokter het grote nieuws aan onze ouders verteld: jullie worden papa en mama! Onze ouders waren goed voorbereid op onze komst. Onze jonge moeder – gemiddeld 24 jaar bij haar eerste kindje – werd gedurende haar zwangerschap goed in de gaten gehouden. Elke maand werden haar bloeddruk en gewicht gecontroleerd door de arts, tot de negen maanden bijna voorbij waren.

In het nieuws

19 februari 1970

De Afkomstplicht verkiezingen wordt afgeschaft.

1 maart 1970

Atje Keulen-Deelstra wordt wereldkampioene schaatsen.

10 april 1970

Paul McCartney deelt mee dat The Beatles gaan stoppen.

21 juni 1970

Brazilië wint het WK-voetbal door winst op Italië. Voormalig president van Indonesië Soekarno overlijdt.

22 september 1970

De eerste uitzending van *Toppop* is op tv.

4 oktober 1970

Zangeres Janis Joplin overlijdt aan een overdosis drugs.

12 december 1970

De eerste *Jan, Jans en de kinderen*-strip verschijnt in het tijdschrift *Libelle*.

10 januari 1971

De Franse modeontwerpster Coco Chanel overlijdt.

27 februari 1971

In het Mildredhuis in Arnhem wordt de eerste abortuskliniek van Nederland geopend.

3 mei 1971

Erich Honecker wordt de nieuwe leider van de DDR. Hij volgt hiermee Walter Ulbricht op.

8 oktober 1971

In Nederland vinden protesten plaats vanwege het bezoek van de Japanse Keizer Hirohito aan ons land. Voor veel Nederlanders staat Keizer Hirohito symbool voor de onderdrukking.

27 november 1971

Een Sovjet-ruimtevaartuig landt als eerste op de maan.

30 januari 1972

Bloody Sunday. In Noord-Ierland worden 13 burgers tijdens een demonstratie doodgeschoten door het Britse leger.

1 juni 1972

Motor- en scooterrijders moeten vanaf nu verplicht een valhelm dragen.

6 september 1972

Israëliëse atleten en coaches die tijdens de Olympische Spelen van München door Palestijnse terroristen zijn gegijzeld, worden vermoord.

Shocking Blue geeft een persconferentie in het Hilton, Amsterdam.

De babyuitzet was bij elkaar gezocht, gekocht en al gecontroleerd door de kraamverzorgster. In de babykamer stond – naast de commode en het badje – de wieg al op ons te wachten. Waar onze moeder uren met haar dikke buik in haar blijtijdsjurk achter de naaimachine had gezeten om de wiegbekleding te maken, had onze vader dagen lopen behangen en schilderen. Alles in neutrale kleuren, want of we een jongen of een meisje waren, dat wisten alleen wij zelf.

Het grote wachten was begonnen!

Voor mama zijn we nummer één.

Mijn naam is...

Al kijkend naar hun favoriete tv-programma *Wie van de drie*, met Pim Jacobs, werden onze aanstaande ouders met hun neus op de feiten gedrukt door dat ene bekende zinnetje 'Mijn naam is...' Wat werd de naam van hun toekomstige kindje? Hielden onze ouders de christelijke traditie in ere en wilden ze ons vernoemen naar opa of oma? Of bedachten ze liever zelf een naam? Veel van onze vaders en moeders vonden vernoemen een beetje ouderwets. Wij moesten geen Annie, Marie, Jan of Hendrik meer heten. Het viel niet mee om tot een goede keuze te komen.

Wij hadden van dit alles nog geen weet. Thuis kwamen we ter wereld onder begeleiding van de huisarts of vroedvrouw. Waren we een "medisch geval", dan moest onze moeder in het ziekenhuis bevallen. Eenmaal geland op deze aarde begonnen we eerst maar eens flink te brullen. Blijkbaar was het een goed teken, want vader en moeder keken vol bewondering en liefde naar ons. Na het doorknippen van de navelstreng en na inspectie door de arts, werden we goedgekeurd overgedragen aan de kraamverzorgster, die ons aankleedde en in de wieg legde. Moeder kreeg intussen een sluitlaken om, een doek die strak om haar buik werd gewikkeld om ervoor te zorgen dat haar slappe

Eigenwijze geboortekaartjes:
roze voor jongens,
blauw voor meisjes.

buikspieren werden ontzien. Vader was er even tussenuit geknepen en had de buurt al geïnformeerd over de nieuwe wereldburger. De buren kwamen snel kijken. Met een beschuit met muisjes in de ene hand en een sigaretje in de andere hand, waren de oh's en ah's niet van de lucht. Zo'n prachtige baby hadden ze nog nooit gezien! De kraamhulp stroopte intussen haar mouwen op en nam naast de verzorging van moeder en kind ook de huishoudelijke taken

op zich. Ze kookte en deed de was. En hadden we broers of zussen, dan nam ze die ook onder haar hoede. Alles om moeder te ontzien, die moest lekker zes dagen in bed blijven liggen, dat was veel beter voor haar herstel. De kraamverzorgster bleef tien dagen. Het verzorgen van een baby was onze moeder niet vreemd.

Royal class-liggen.

No nonsens-namen zijn hip.

Vroeger waren de gezinnen groter, dus groeide ze meestal op met jongere broertjes en zusjes. Ze was dus al ervaringsdeskundige: wij waren in goede handen! Hoewel veel vaders en moeders met borstvoeding groot waren geworden, werd dit nu niet bepaald gestimuleerd. De artsen op het consultatiebureau waren

meer voorstander van flesvoeding, daar zat immers alles in! Onze moeders moesten stevig in hun schoenen staan om toch op de natuurlijke manier te kunnen voeden.

Velen van ons werden dan ook gevoed met kunstvoeding.

Het voordeel hiervan was, dat onze vaders ook meer betrokken werden bij onze (op)voeding. En dat paste wel in de nieuwe geëmancipeerde wereld die zo langzamerhand terrein aan het winnen was.

Ook de nieuwe naamwet was daar onderdeel van. Het principe 'alles mag behalve' maakte het onze ouders makkelijker om uiteindelijk een eigentijdse naam voor ons te kiezen. Ze gaven de voorkeur aan de nieuwe, hippe no-nonsense namen als Marcel, Ronald, Sandra, Monique, Esther of Erik.

En wat te denken van Saskia en Jeroen? Zaten ze later niet in onze klas, dan lasen we wel de boeken waarin ze de hoofdrol hadden. Na lang wikken en wegen werden onze ouders het uiteindelijk met elkaar eens. En werden wij op ons geboortekaartje met dankbaarheid en grote blijdschap aangekondigd als Karin, Linda, Yvonne, René, Martijn of Arjan.

Als prinsjes en prinsesjes lagen we "royal class" in onze Engelse kinderwagen, een donkerblauwe of witte op hoge wielen, met plek voor tien.

Bij mooi weer lagen we vaak buiten in de kinderwagen. Lekker in de frisse lucht en goed voor de aanmaak van vitamine D.

Ard-en-Keessie! Nederland op z'n kop

Terwijl wij prinsheerlijk in onze wieg lagen – ons nog nergens van bewust – werden thuis voor de buis de verrichtingen gevolgd van Ard & Keessie, alias Ard Schenk en Kees Verkerk. Twee Nederlandse schaatshelden, in één adem genoemd. Het begon al in 1966, daar behaalde Ard Schenk onverwachts de EK-titel na een val van de favoriet, Kees Verkerk. Hierop werd het duo Ard & Keessie geboren. Een duo dat door hun successen het Oranjegevoel in Nederland weer naar boven haalde. Waar Verkerk nog zijn grootste schaatssuccessen boekte in de jaren 60, nam Ard Schenk vanaf 1970 het roer definitief over. Hij greep toen de titel op het EK-allround schaatsen. In 1972 bewees “de blonde God” (welk meisje was niet verliefd op hem?) nogmaals dat hij een geweldig schaatser was. In zijn trainingspak en met zijn gebreide wollen schaatsmuts en wanten, won hij de Europese en wereldtitel. In hetzelfde jaar behaalde Ard ook nog eens drie gouden medailles op de Olympische Spelen in het Japanse Sapporo. Kees Verkerk won daar een

Wereldkampioenen Oslo 1970: Jan Bols en Ard & Keessie.

zilveren medaille. Nederland stond op z'n kop. Het was één groot feest! Eind 1972 besloot het tweetal, dat tot die tijd als amateur had geschaatst, professional te worden en kwam er een einde aan het tijdperk Ard & Keessie.

Kleur bekennen

Dat de jaren 70 de kleurrijke jaren werden genoemd, lag niet alleen aan onze komst.

Economisch gezien ging het steeds beter en de productiviteit nam toe.

De salarissen gingen omhoog, waardoor onze ouders zich meer luxe konden permitteren. Het extra geld dat ze nu verdienden, werd besteed aan de inrichting van hun huis. Was het interieur in de jaren 60 nog behoorlijk degelijk

Vrolijk gekleurd, dat is onze mode.

en saai, nu stond gezelligheid voorop; het huis moest gezellig en knus worden. Onze moeder had het populaire *vtwonen* eens goed doorgebladerd en besloten dat het tijd werd voor verandering. We stonden er (vanuit onze box) dan ook niet van te kijken dat onze vader op z'n vrije zaterdag ging klussen. De woonkamer werd getransformeerd tot een zit- of leefkuil, voorzien van zitzakken, kussens en lage tafeltjes. Er kwamen rieten matten op de vloer en steenstrips of bedrukt behang tegen de muur. Vader plaatste een stellingkast met daarin zijn grote trots: de hifi-installatie. Onze ouders moesten toch laten zien wat ze in huis hadden! In de ruime,

moderne hoogglans of eiken keuken had onze moeder de beschikking over een koelkast, een apart kookfornuis en soms zelfs al een vaatwasser. In de grote opbergkasten kon ze nu makkelijk alle kookgerei kwijt. Want de apparatuur werd dan wel kleiner en compacter, onze moeder schafte ook steeds meer van deze nieuwe, handige huishoudelijke apparaten aan. Wat te denken van een elektrisch broodmes? Voor we het wisten lag het brood al gesneden op ons gekleurde bordje.

Dat we kleur moesten bekennen was een ding dat zeker was! Oranje, bruin, groen, paars... de badkamer, de keuken, onze slaapkamer en zelfs de wc-bril moest eraan geloven.

Op het gebied van mode was er nu ook veel meer mogelijk. Moeder kocht kleding voor ons, maar naaide en breide ook nog veel zelf, net

Moeder is blij met haar moderne keuken.

als onze oma's. De jongens droegen broeken met wijde pijpen en shirts met grote puntkragen en de meisjes kleurige jurkjes en rokjes in prints. We leken wel mini-volwassenen! Niet alleen onze moeders, ook onze vaders droegen hun haren lang. Met zijn grote bakkebaarden leek vader sprekend op de voetbalster Willem van Hanegem. En met zijn corduroy jas en -broek zag hij er modieus uit. Moeder had ook haar eigen stijl. Ze combineerde alles met elkaar: mini, midi en maxi. En wat waren onze ouders groot op hun plateauzolen, onder hun jeans met wijde pijpen!

Vrouwen in actie

Eind jaren 60 was daar plotseling Dolle Mina: een jonge, feministische actiegroep die zich had vernoemd naar "IJzeren Mina" Wilhelmina Drucker. Geïnspireerd door actievoerende vrouwen in de VS en de bezetting van het Maagdenhuis door studenten, richtten de leden van de Socialistische Jeugd uit Nederland de vrouwenbeweging op. Ze wilden begin jaren 70 echte veranderingen in onze maatschappij tweebrengen. Gelijke rechten voor zowel man als vrouw, betaalbare crèches, de pil in het ziekenfonds en legalisatie van abortus. Met de leuzen 'Baas in eigen buik' en 'Meer kresjes', voerden ze actie. Ook met andere ludieke acties, zoals het verbranden van een korset bij het Drucker-standbeeld in Amsterdam, haalden ze de kranten en kwamen op tv. De media was machtig – het leek of Dolle Mina overal aanwezig was. De groep boekte resultaat: de pil kwam in het ziekenfonds, betaalbare opvang werd geregeld, abortus werd gedoogd en later gelegaliseerd.

'Een leven voor de vrouw' was nu echt waarheid geworden!

Dolle Mina's laten van zich horen in de Spaarndammerbuurt Amsterdam.

Groeien als kool

Intussen wisten wij nog van niets. Als we maar op tijd ons natje en droogje kregen, dan waren we blij. Naast borst- of flesvoeding kregen we al na een paar maanden fruit- en groentehapjes. Het was even wennen, vast voedsel in onze mond. Wat konden we er af en toe vies bij kijken! Veel van die hapjes maakte onze moeder zelf klaar. Groente en aardappelen gingen door de bolzeef. Dat smaakte nog lekkerder dan een potje Olvarit en was aanmerkelijk goedkoper. Alleen als we met onze ouders ergens naartoe gingen aten we uit een potje, dat was makkelijker om mee te nemen. De Pampers-luiers waren in opkomst, maar wel erg duur. Vaak droegen we katoenen luiers, veel werk voor onze moeders. Alles uitspoelen, wassen en strijken. Vandaar dat we al snel op het potje werden gezet.

We waren nog klein, zo'n anderhalf jaar, toen moeder ons zindelijk probeerde te maken. Nou, vooruit dan maar... voor iets lekkers wilden wij haar best blij maken met een plasje! Thuis sliepen we in de wieg of in de kinderwagen. Toen we groter werden en goed konden zitten, gingen we in de box. Moeder kon zo het huishouden doen zonder steeds op ons te moeten letten en wij konden lekker spelen.

We speelden met onze rammelaar, die naast het rammelen ook een perfecte bijtring was voor onze doorkomende tandjes. Ook een kleurrijk speelgoed-beestje van plastic hield ons zoet. Als we erop drukten piepte het en maakte ons keer op keer aan het lachen. Staan leerden we ook in de box. Aan de spijlen trokken we ons op.

Het consultatiebureau houdt ons in de gaten.

DATUM	GEWICHT	DATUM	GEWICHT
10.3.70	4400		
4.20 14 april	5080		
14.05 13 mei	5650		
14.05 10 juni	5990		
13.30 8 juli	6300		
12.30 12 aug	6800		
13.30 14 okt	7850		
13.30 9 dec	8900		
13.30 10 feb	9450		

Inenting tegen pokken behoort te geschieden in het eerste levensjaar. Laat uw kinderen inenten tegen difterie, kinkhoest, tetanus en kinderverlamming, zo spoedig mogelijk na de 3e maand. Tussen 3 en 4 jaar zal een herhalingsinenting moeten plaats vinden. Stel het niet telkens uit, want u kunt daar later spijt van hebben. Bespreek het met uw huisarts. Noem uw inentingsboekje mee naar het bureau!

We groeiden als kool. Op het consultatiebureau voor zuigelingen werden we elke maand gewogen en gemeten. Ook de pokkenprik kregen we. Eten, zitten, kruipen, staan en stappen; we leerden veel, dat eerste jaar. Blijkbaar vonden onze ouders dat ook. Want op een dag stond daar een grote taart op tafel met één kaarsje, dat we mochten uitblazen. En we werden verwend met veel cadeautjes: een speelgoedhondje, een emmertje met een schepje en blokken. We hadden ons eerste levensjaar met succes volbracht. Dat was blijkbaar wel een feestje waard.

Kijkbuisvriendjes

Als tweejarige peuters voelden we ons al reuzegroot. Maar als we naar al die grote mensen daar boven ons keken, voelden we ons weer piepklein. We voelden ons als onze kleine tv-held Calimero, die dat zo beteuterd kon zeggen: 'Zij zijn groot en ik is klein en da's niet eerlijk, oh nee...!!' Dat het kleine zwarte kippenkuikentje met op z'n kop een halve eierdop met barst tot onze verbeelding sprak, was dan ook niet zo vreemd. De tekenfilmserie met het populaire kuikentje werd voor het eerst uitgezonden in 1972, bij de TROS. Dat Calimero al vele jaren voor onze geboorte het levenslicht zag, dat wisten we niet. In 1963 werd hij voor het eerst getekend door zijn bedenker, de Italiaanse tekenaar Toni Pagot. Toni noemde zijn creatie naar de Milaanse kerk San Calimero, waar hij ooit was getrouwd. Het zwarte kuikentje verscheen niet meteen in een kinderserie, maar eerst in een Italiaanse wasmiddelenreclame. Pas later werd er een kinderfilmserie van gemaakt. Wij peuters volgden elke week met grote ogen de belevenissen van onze kleine held Calimero.

Maar er was meer. Elke avond voordat we naar bed gingen, volgden we op de kijkbuis de spannende belevenissen van de dieren in Fabeltjesland. Terwijl wij in onze pyjama's en met natte haartjes op de bank ploften, las nieuwslezer Meneer de Uil ons voor uit De Fabeltjeskrant. Wat was er die dag allemaal gebeurd in het Grote Dierenbos? Vijf minuten lang zagen we welke avonturen de deftige mevrouw Ooievaar en 'Lekker smikkelen en smullen'-levensgenieter Lowieke de Vos nu weer hadden beleefd. En in het Dierenbosse café Het Praathuis werden alle laatste nieuwtjes besproken, onder het genot van een handje beukennootjes en een glaasje grenadine. Dachten wij nog dat de dierensoap

Meneer de Uil leest voor.

speciaal voor ons was gemaakt – meneer de Uil sprak ons toch echt toe met ‘lieve kijkbuiskinderen’ – op de achtergrond keken onze ouders maar wat graag mee. De personages met hun kleurrijke karakters waren niet alleen heel herkenbaar voor kleine, maar ook voor grote mensen. Want leek Droes de Beer niet op onze humorige oom? En Meneer de Uil op onze latere minister-president? Na een aflevering vol spanning en avontuur wenste Meneer de Uil ons met ‘Oogjes dicht en snaveltjes toe’ een goede nachtrust toe en met een omgekeerde knipoog (‘ja daar was ie weer’) nam hij afscheid van ons. En wij konden rustig gaan slapen.

Racen op drie wielen

Lopen konden we inmiddels als de beste, nu wilden we leren fietsen. Op onze verjaardag kregen we een driewieler, net als veel andere kinderen. Een stevige, stabiele fiets op drie wielen, met een knijptoeter op het stuur. Hadden we geluk, dan zat er ook nog een kiepbak achterop de fiets. Daar konden we zand, gras

Mobiël op drie wielen, dat gaat best.

en stenen in vervoeren. De stoere jongens uit de buurt konden er de hele dag zoet mee zijn. Zonder die bak was de fiets lichter en dus sneller, wat weer handig was bij fietswedstrijdjes. Konden we wedstrijdjes doen met vriendjes, wie het snelste was. Elk nadeel had zo z'n voordeel. Toen we wat groter werden, mochten we op een fiets zonder zijwieltjes fietsen; het was daarbij zaak ons evenwicht goed te bewaren. En onze arme moeder er maar achteraan hollen!

Prominenten geboren in 1970

13-01 Marco Pantani

IT – wielrenner

19-02 Danny de Munk

NED – acteur en zanger

22-03 Leontien van Moorsel

NED – wielrenster

13-04 Rintje Ritsma

NED – schaatser

29-04 Andre Agassi

USA – tennisser

10-05 Frank en Ronald de Boer

NED – voetballers

17-06 Erik Hulzebosch

NED – schaatser

10-07 Jason Orange

GBR – zanger (Take That)

31-08 Floortje Dessing

NED – tv-presentatrice

30-09 Paul de Munnik

NED – acteur en zanger

08-10 Matt Damon

USA – acteur

16-11 Markus Beerbaum

DU – springruiter

24-12 Beau van Erven Dorens

NED – tv-presentator

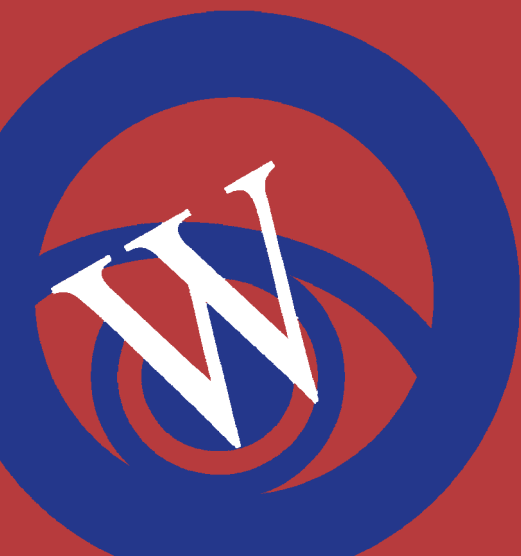

WIJ van Jaargang 1970

Vol spanning en verwachting, zo blikten we destijds in de toekomst! Kijk samen met ons terug op die eerste 18 levensjaren – je kindertijd en jeugd!

Jaargang 1970 – We zijn geboren in een decennium waarin alles in het teken stond van verandering: mode, interieur en eten, noem maar op. We groeiden op met Playmobil en boom-roos-vis, keken naar *Ome Willem* en *Stuif es in*. Dag klas 6! We kochten een Rijam-agenda en luisterden naar *de Avondspits*. Michael Jackson en Madonna kwamen, Doe Maar ging. We waren jong, maar wat wilden we? College of Punk? Disco of hiphop? Er viel zoveel te kiezen! Een decennium met mogelijkheden.

Janneke Tadema, zelf jaargang 1970, neemt je mee op een reis terug naar je kindertijd en jeugd. Ingebed in de politieke en maatschappelijke gebeurtenissen van die periode, kijkt ze met je terug op die verwachtingsvolle en opwindende tijd!

ISBN: 978-3-8313-2970-0

9 783831 329700

€ 13,95 (NL)